

## **O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA FALERONIMIK TERMINLARNING CHOG'ISHTIRMA TADQIQI**

*Safarmurodov Ilxom Turaklovich*

*Termiz davlat universiteti*

Annotatsiya. Ushbu maqolada faleronimik terminlarning mazmun-mohiyati, ularning o'zbek va ingliz tillarida qo'llanish xususiyatlari hamda lingvokulturologik ahamiyati tahlil qilingan. Faleronimika – orden, medallar, nishonlar va boshqa mukofotlarning nomlanishini o'rganuvchi terminologik soha sifatida qaraladi. O'zbek va ingliz tillaridagi faleronimik atamalar semantikasi, shakl va qo'llanish uslublari qiyosiy jihatdan tahlil etilgan.

**Kalit so'zlar:** faleronimika, termin, mukofotlar, orden, medal, nishon, lingvokulturologiya, chog'ishtirma tahlil.

Tilshunoslikning zamonaviy yo'nalishlaridan biri bo'lgan **faleronimika** maxsus nominativ birliklarni – orden, medal, nishon, mukofotlar nomlarini o'rganadi. Har bir xalq tarixida davlat mukofotlari, faxriy yorliqlar va ramziy belgilar alohida madaniy ahamiyatga ega bo'lib, ular nafaqat tarixiy, balki lingvokulturologik ma'lumot ham beradi. Shu bois o'zbek va ingliz tillaridagi faleronimik terminlarni chog'ishtirish dolzarb hisoblanadi.

- Faleronimik atamalar ko'pincha **atoqli ot** shaklida keladi.
- Ular odatda **tarixiy shaxslar, vatanparvarlik** va **jasorat** tushunchalari bilan bog'liq bo'ladi.
- Terminlarning lingvokulturologik qiymati yuqori, chunki ular milliy qadriyatlarni ifodalaydi.

O'zbek tilidagi davlat mukofotlari nomlari ko'proq milliylik va tarixiylikni aks ettiradi. Masalan:

- “Buyuk xizmatlari uchun ordeni”
- “Do'stlik ordeni”
- “Shuhrat medali”
- “Jasorat medali”
- “El-yurt hurmati ordeni”

Bu terminlarda **jasorat, xizmat, hurmat, do'stlik** kabi tushunchalar asosiy semantik yadroni tashkil etadi.

Ingliz tilida ham faleronimik terminlar ko'p. Masalan:

- “Order of the British Empire”
- “Victoria Cross”
- “George Medal”

- “Distinguished Service Order”
- “Medal of Honor” (AQShda)

Bu terminlarda ko‘proq **imperiya, qirollik, xizmat, sharaf** tushunchalari yetakchi o‘rin tutadi.

• **Nomlanish uslubi:** O‘zbek tilida “ordeni, medali” so‘zlari oxirida keladi, ingliz tilida esa ko‘pincha “Order, Medal, Cross” kabi so‘zlar old yoki oxirgi pozitsiyada turadi.

• **Semantik asos:** O‘zbek terminlari milliy qadriyatlarga (do‘stlik, hurmat, jasorat) urg‘u bersa, ingliz terminlari ko‘proq tarixiy shaxslar yoki siyosiy tizimga (Victoria, Empire, George) bog‘langan.

• **Lingvokulturologik xususiyat:** O‘zbek mukofotlari mustaqillik va milliy birlikni aks ettirsa, ingliz mukofotlari qirollik va tarixiy davomiylikni ifodalaydi.

O‘zbek va ingliz tillaridagi faleronimik terminlar nafaqat tilshunoslik nuqtayi nazaridan, balki madaniyat, tarix va milliy qadriyatlarni o‘rganishda ham muhim manba hisoblanadi. Ularning qiyosiy tadqiqi ikki xalqning qadriyatlari va tarixiy merosini anglashda, tilning nominativ imkoniyatlarini kengroq tahlil qilishda alohida ahamiyat kasb etadi.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. Crystal, D. (2008). *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. Oxford: Blackwell.
2. Oxford English Dictionary. (2020). Oxford: OUP.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari to‘plami. (2022). Toshkent.
4. Xudoyberganova, D. (2019). *Til va madaniyat uyg‘unligi*. Toshkent: Fan va texnologiya.
5. Brown, P. (2015). *Orders, Decorations and Medals: An International Survey*. London: Routledge.